

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกันในกลุ่มแรงงานนอกระบบและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการดูแลความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน และพัฒนามาบทบาทและหน้าที่ของอบต. ในการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของแรงงานนอกระบบ

ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่อบต. ขนาดเล็ก 2 แห่ง คือ อบต.บ้านเม็ง อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น และ อบต.สระโพนทอง อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ 1) สำรวจข้อมูลเบื้องต้น ของแรงงานนอกระบบ 2) ศึกษาสภาพปัญหาการประกอบอาชีพ และปัญหาการคุ้มครองดูแลสุขภาพของแรงงานนอกระบบในชุมชน โดยใช้รูปแบบผสมผสานการสัมภาษณ์กลุ่มร่วมกับการสนทนากลุ่มในกลุ่มแรงงานนอกระบบ และนำเสนอข้อมูลต่อสมาชิกสภาอบต. ผู้นำชุมชน และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 3) การประเมินศักยภาพของ อบต. โดย คณะผู้วิจัยและนักวิจัยในพื้นที่ รวบรวมข้อมูล เอกสาร และจัดการประชุมสังเคราะห์ประเด็นศักยภาพของอบต. 5) การพัฒนามาบทบาทหน้าที่ของ อบต. โดยรวบรวมสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมองคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาอบต. รวมทั้งจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการดำเนินการวิจัย ทำให้ อบต. มีข้อมูลแรงงานนอกระบบในชุมชน และนำไปประกอบในการจัดทำแผนงาน โครงการในแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ 2548 - 2550) นักวิจัยในพื้นที่และกลุ่มแรงงานนอกระบบได้เรียนรู้กระบวนการ การวิเคราะห์ปัญหาสภาพการทำงาน ปัญหาสุขภาพจากสภาพการทำงาน และแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนของอบต. เพื่อให้อบต. พัฒนามาบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการดูแลคุ้มครองสุขภาพ และพัฒนาสภาพการประกอบอาชีพ โดยอบต.ได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบ เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติการ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสุขภาพและการพัฒนาสภาพการประกอบอาชีพ ติดต่อประสาน

งานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุน ส่งเสริม แก้ไขปัญหา ด้านการคุ้มครองสุขภาพ การประกอบอาชีพ และการติดตามประเมินผลการประกอบอาชีพของกลุ่มแรงงานนอกระบบ

การวิจัยนี้เป็นการนำเอากระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มาดำเนินการเพื่อริเริ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆในชุมชน ให้เล็งเห็นความสำคัญของสภาพปัญหาการคุ้มครองสุขภาพและสภาพการประกอบอาชีพของกลุ่มแรงงานนอกระบบ และร่วมมือกันหาแนวทางแก้ไข ปัญหาและพัฒนา โดยอบต.ได้สร้างกลไกการประสานงาน ด้วยการจัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง

คำหลัก : องค์การบริหารส่วนตำบล อาชีวอนามัยและความปลอดภัย แรงงานนอกระบบ

This research aimed to develop; (i) learning-process potential of Sub-district Administration Organizations (SAOs) in exploring problems and resolutions towards occupational health and safety matters of informal sector workers, and (ii) roles and responsibilities of SAO in managing occupational health and safety matters for informal sector workers.

Participatory action research was employed in two small SAOs; Ban Meng at Nong Rua District of Khon Kaen and Sra Pon Thong at Kaset Som Boon of Chaiyapoom Provinces. Research activities were 1) conducting surveys on general baseline data about informal-sector workers, 2) analyzing careers' situation, working conditions, and health safeguard problems using group interviews and focus-group techniques, while at this stage lastly presented those finding results to SAO Councils, community leaders and concerned organizations, 3) assessing SAO potentials while researchers and local representatives together gathered all relevant field data and input that into local community analysis and resolution meetings, and 4) developing SAO roles and responsibilities on occupational health and safety code of conduct by organizing a series of local brainstorming meetings, while the last meeting was for public and government sector comments on those drafted roles and practice guideline.

The research results could contribute SAOs having sufficient information on informal sector workers, while eventually they could include such issue as one of the key agendas incorporated into the 3-years development plan (2548-2550 B.E.). By this research activity, both researchers and local representatives had systematically gained

experiences and learned about local problem analysis, resolution measures, and SAO participatory planning process development while all parties agreed to have the SAO play a key role in handling health and safety issues of informal sectors interconnected with other concerned organizations. Most attractively, the SAO themselves finally could think of arranging a new problem-solving institution, and lasting establishing the 'Informal Sector Worker Center', while expecting this Center to perform health and safety data collection, collaboration with related public and private organizations in order to seek support, promote and resolve health and career difficulty matters, and even evaluation on any interested issues of informal sector workers.

This research activity used participatory action approach, while health safeguard and safety issues of informal-sector workers were collectively well concerned therefore eventually resolution measures could be developed based on local community efforts. The locals finally sought a critical mechanism, the Informal Sector Worker Center, dealing with all issues related with those informal workers.

Key words : Sub-district Administration Organization, Occupational Health and Safety,
Informal Sector Workers